

Bagger belandt nu op de kant, wordt teruggestort elders in het water of in een depot. Vervuilde baggerspecie verdwijnt in steeds sneller vol rakende stortplaatsen. Het Circulaire Bagger Consortium ontdekt met vele partners hoe deze grondstof circulair kan worden benut, in bijvoorbeeld klinkers, vissenhotels of beton.

Consortium gaat voor
grootschalige inzet

Circulair baggeren in de praktijk

Vissenhotels uit lokaal gewonnen baggerklei helpen om de biodiversiteit in de Maas te versterken.

Bagger is te scheiden in diverse materialen. Per soort is vastgesteld wat de beste toepassing is.

Het Circulaire Bagger Consortium (CBC) is opgericht voor een doorbraakproject van de provincie Zuid-Holland, die streeft naar een meer hoogwaardige verwaarding van natuurlijke reststromen uit de openbare ruimte. Twee

start-ups en vijf grote opdrachtgevers van baggerwerkzaamheden in deze provincie bundelden hiervoor hun krachten. In samenwerking met partners en het Vernieuwernetwerk Natuurlijke reststromen ging het CBC begin 2023 aan de slag met

tal van uitdagingen die grootschalige productie en gebruik van baggerspecie in de bouwsector in de weg staan.

Inmiddels heeft het consortium de samenstelling van bagger (klei, zand, grind, organisch materiaal) getoetst en per soort vastgesteld wat de beste toepassing is. 'Dat heeft onder meer geresulteerd in een businesscase voor een circulair baggerdepot en een handreiking circulair aanbesteden voor bagger. Deze tools zijn voor iedereen

beschikbaar op onze website', vertelt Abbe Hekkert van het CBC.

Preventie

Uit het project is dit voorjaar een stichting voortgekomen: stichting CBC. Haar missie is om het ecosysteem te ondersteunen dat in 2030 in staat is om 90 procent van alle baggerspecie in Nederland circulair te verwaarden. 'Dat lijkt hoog gegrepen, want baggerspecie is in ons land de grootste afvalstroom. Maar wij hebben de afgelopen jaren geconstateerd dat al heel veel te bereiken valt met preventie: alleen baggeren als het noodzakelijk is. Hoe je dit bepaalt? Daarvoor hebben we een definitie van een circulaire baggerketen met indicatoren opgesteld, samen met de Unie van Waterschappen, Rijkswaterstaat, STOWA (Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer) en het ministerie van I&W', zegt Hekkert.¹

'Er is heel veel te bereiken met preventie: alleen baggeren als het noodzakelijk is'

Is baggeren toch nodig? Dan kan de specie veelal worden hergebruikt door het lokaal terug te brengen in de natuurlijke kringloop, dus bijvoorbeeld door het op de slootkant te leggen. Het restant - in de praktijk de kleinste stroom - kan worden ingezet als vervangende grondstof in andere ketens, zodat het materiaal in circulatie blijft en geen afval wordt. Denk daarbij aan stenen of cement. Een klein deel zal vanwege de vervuiling uiteindelijk toch moeten worden gestort.

Circulair inkopen

Het circulair aanbesteden van baggetrajecten is een belangrijke stap, maar de echte meerwaarde ontstaat wanneer dit wordt gekoppeld aan circulair inkopen. 'Zo sluiten we de kringloop volledig en benutten we de verborgen waarde van onze eigen baggerspecie', zegt Hekkert.

Hij geeft als voorbeeld een project waarin de kleifractie uit baggerspecie, die tijdens het baggeren wordt gescheiden, wordt omgezet in innovatieve toepassingen. 'In samenwerking met Urban Reef ontwikkelen we 3D-geprinte oeverstructuren uit lokaal gewonnen baggerklei. Deze structuren, ook wel bekend als vissenhotels, zijn speciaal ontworpen om de biodiversiteit in de Maas te versterken. Ze bieden schuil- en groeiruimte voor verschillende waterorganismen en dragen zo bij aan een gezondere en veerkrachtigere waterkwaliteit. Door circulaire innovatie te combineren met ecologische verrijking laten we zien dat stedelijke bagger niet enkel een afvalstroom is, maar juist een waardevolle grondstof die bijdraagt aan een duurzame en leefbare stad.'

Oefenen op het droge

Dit jaar is CBC gestart met een zogenoemde *dry run*. Per gepland baggetraject werkt het consortium aan een plan van aanpak, inclusief een toetsbaar overzicht van circulaire toepassingsopties. Partners zijn onder meer de gemeenten Amsterdam, Rotterdam en Leiden, het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard, Waterschap Hollandse Delta, de provincie Zuid-Holland en het Havenbedrijf Rotterdam. Hekkert: 'Dit "oefenen op het droge" is nodig voor grootschalige praktijkpilots die vanaf 2026 van start gaan. Daarbij gaan we bagger echt inzetten als grondstof in onder meer bouwproducten en bij dijkversterking.'

'Dit is de toekomst'

De provincie Zuid-Holland blijft bij de vervolgactiviteiten van het CBC betrokken. 'Voor de wegenbouw en infrastructuur in de provincie hebben we heel veel grondstoffen nodig. Voor ons is bagger geen afval, maar de toekomst', aldus gedeputeerde Frederik Zevenbergen van Mobiliteit bij de afronding van het doorbraakproject dit voorjaar.

BAGGERNETDAG

Het CBC is aanwezig op de landelijke Baggernetdag op 5 november in Berkel en Rodenrijs. De mensen van het CBC gaan graag in gesprek met organisaties die benieuwd zijn hoe zij circulair kunnen omgaan met baggerspecie en die willen bijdragen aan de toekomst van duurzaam grondstoffengebruik. Ook is het nog mogelijk om aan te sluiten bij de Dry Run. Informatie: www.baggernet.info.

Ook Hoogheemraadschap Schieland en de Krimpenerwaard wil hiermee vooruit. 'Wij hebben twee grote reststromen: zuiveringsslib en jaarlijks 180.000 kuub baggerspecie. We hebben elkaar nodig om de circulaire economie in 2050 te bereiken', zegt hoogheemraad Wim van Heemst. Belangrijk daarvoor zijn nieuwe circulaire aanbestedingscriteria voor langere termijn, erkennen beide bestuurders. Zo ontstaat duidelijkheid voor marktpartijen, waardoor zij de juiste investeringen kunnen doen richting een circulaire economie. 🌱

Noot

1. De definitie en andere tools en kennisproducten zijn te vinden op www.circulairebaggerconsortium.nl onder het kopje 'Database'.